

Motstridiga uppgifter präglar rapportering efter olyckan

● Under den första veckan efter Tjernobyl-explosionen dog 31 människor av strålskador. När ryktesspridningen sedan tog fart blev trycket så starkt att framförallt ukrainska politiker såg sig nödsakade att bekräfta uppgifter om tiotusentals döda. Inte ens FN:s vetenskapliga expertorgan Unesco orkade stå emot ryktesfloden. På Unesco i Paris samordnar Bruno Lefevre informationen om Tjernobyl. Svenska experter, som SvD talat med, berättar att Lefevre velat få dem att acceptera en kompromiss mellan Världshälsoorganisationens, WHO, och andras bedömningar. När SvD ringer Unesco får vi inte tag i Bruno Lefevre utan i stället hans medarbetare Florence Duculot. Hon bekräftar att Unesco stått bakom betydligt högre dödstal än FN-kollegan WHO.

– Vi måste acceptera medlemslandets egna uppgifter, säger hon med syftning på Ukraina.

– Men, tillägger hon, vi har lyckats förhandla ned siffran betydligt. Bruno Lefevre är just nu i Ukraina och förhandlar.

HÄR ÄR NÅGRA AV DE UPPGIFTER som förmedlats av officiella källor i Ukraina:

● 8 000 döda (Volodomyr Sjovkosjitnij, talesman för röjningsarbetarna i mars 1992);

● 32 288 döda (Ukrainas hälsoministerium till SvD i februari 1994);

● 90 000 döda (Valerij Kyrkorov, ordförande för Kievs handikappråd i juni 1994. Han sa sig citera uppgifter från hälsoministeriet.);

● 125 000 döda (Ukrainas hälsominister Andrej Serdjuk i april 1995).

Som jämförelse kan nämnas att en grupp västeuropeiska forskare, som besökte Ukraina 1993, fann 12 dödsfall utöver de 31 från första veckan som de satte i samband med Tjernobyl-katastrofen.

– **DET ÄR FULLSTÄNDIGT NONSENS** att tala om tiotusentals döda, säger Leonid Tabatjnyj. Han är en av dem som leder arbetet på Ukrainas särskilda ministerium för Tjernobyl.

– Förra året gjorde olika experter som samordnades av WHO omfattande undersökningar hos oss. De resultat som de kom fram till måste man tro på.

Samtidigt betonar Tabatjnyj att antalet människor som drabbats av katastrofen är mycket stort och att det råder osäkerhet om hur många som kommer att få cancer. Han menar att både officiella personer och massmedierna är skyldiga till de våldsamt överdrivna dödstalen.

– Om du hade skrivit för våra läsare hade jag uppmanat dig att vara betydligt försiktigare än du behöver vara när du skriver för svenskar, säger Tabatjnyj.

KUNSKAP OCH FÖRTROENDE ÄR EN BRISTVARA i informationsförmedlingen ännu fyra år efter Sovjetunionens sammanbrott. I Ryssland och Ukraina kan även en uppsatt politiker bekräfta ett rykte enbart därför att det speglar hans egen oro. Så var det exempelvis när SvD:s korrespondent för några år sedan kallades till staden Tjapajevsk vid Volga och av stadsdirektören fick veta att där fanns Rysslands största

dioxinutsläpp. Men när SvD presenterade mätresultaten för experter i väst, fick vi veta att värdena inte låg över våra normer.

När det gäller de högsta dödstalen från Ukraina säger Tabatjnyj att det någon gång hänt att en journalist förväxlat siffror över Tjernobyloffer med statistik över alla dödsorsaker. Men han tror också att andra personer ibland har brett på avsiktligt.

– Man måste alltid ställa frågan vem det är som uttalar sig och i vilket syfte, säger han.

DET RÅDER KONKURRENS OM MEDLEN för Tjernobyls offer. Även ett område i Ryssland öster om Uralbergen, som 1957 drabbades av en okontrollerad kärnreaktion, får internationell hjälp.

I den zon om 16 000 hektar som varit avspärrad där i snart 40 år har forskare samlat omfattande kunskap om strålningens effekter på växter och djur. Betydligt mindre är kunskapen om vad som händer med människan.

När SvD:s korrespondent som första utländska journalist besökte zonen i Ural för fem år sedan var vicechefen där bitter över att hans experter inte hade kallats till Tjernobyl direkt efter olyckan.

– På grund av allt hemlighetsmakeri var det ytterst få som kände till oss, sa han. I fortsättningen hade alla förutsägelser som forskarna i Ural gjort om Tjernobyl stämt. Men fortfarande hade många politiker inte tagit till sig vetenskapsmännens kunskap menade han.